

ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА XVI БРОЈ 307.

1. НОВЕМБАР 1986.

ЦИЛЕНА 30 ДИНАРА

СЈЕДНИЦА ОПШТИНСКОГ КОМИТЕТА СК

УСВОЈЕН АКЦИОНИ ПРОГРАМ И ЛИСТА КАНДИДАТА ЗА ОРГАНЕ СК

НА СЈЕДНИЦИ ОПШТИНСКОГ комитета СК одржаној 24. октобра донешен је Акциони програм дјеловања општинске организације СК, основних организација, органа и тије Савеза комуниста у нашој општини.

Претходни четврогодишњи период, речено је на сједници, представљао је значајну етапу у раду општинске организације савеза комуниста наше општине. Изборном конференцијом, децембра 1982. године заустављен је дугогодишњи негативни тренд: борбе за власт, сумњичења и етичкотворица, групање и сл. и створени услови за нормализацију међуљудских односа унутар организације СК, између друштвено-политичких организација, делегатских скупштина и др жавних органа. Постигнуто је идејно и акционо јединство у Савезу комуниста и пришло се рјешавању торућих проблема који су се у том периоду нагомилали, нарочито у области планирања простора, пореске политике, обнове Старог града и другдје.

Претходни акциони програм је ставио у жижу рje шавање ових проблема. Пре дуслови за то су били кадровска обнова органа Савеза комуниста, делегатских скупштина, државних и других органа. На одговорна мјеста су дошли нови, млади људи који нијесу били оптерећени негативностима предходних руководећих постава. Активност општинске организације СК у минулом четврогодишњем периоду одвијала се у складу са Акционим програмом. Спроведена је неоп

ходна диференцијација у редовима СК, што је прокрчило пут позитивним процесима.

Највећа пажња Савеза комуниста усмјерена је на обнову привредних капацитета и старих урбаних језгара у Будви и Петровцу. Изградња привредних капацитета која је била у току, завршена је квалитетно и на вријеме, тако да смо већ 1985. године пристigli рекорд у обиму и квалитету туристичке понуде 1978. године. Данас у привреди наше општине нема организације која послује са губитком.

ПРЕДЛОГ ЛИСТЕ МОГУЋИХ КАНДИДАТА ЗА ЧЛНОВЕ ОРГАНА СК У ОРГАНИЗАЦИЈИ СК БУДВАНСКЕ ОПШТИНЕ

Кандидати за Општински комитет СК

Љубо Анђус, Иво Арменко, Елизабета Богојевић, Ђуро Чупић, Никола Ђаконовић, Јово У. Гргековић, Саво Гргековић, Радован Иличковић, Михаило Ивановић, Божена Јелушић, Петар Јелушић, Иво Калоштровић, Никола Краповић, Марко Кривокапић, Љубо Лијешевић, Душан Лијешевић, Владо Јубановић, Марко Медијовић, Весна Митровић, Бранко Медијовић, Драган Миковић, др Живадин Петровић, Љубо Рађеновић, Весна Радуновић, Раде Ратковић, Пере Раденовић, Вељко Шољага, Љубо Васовић, Владо Војнић, Јово Вуковић, Велибор Золак.

Од предложених 31 кандидата бира се 27 чланова Општинског комитета СК.

Кандидати за Статутарну комисију

Михаило Бацковић, Владимир Дапчевић, Мијорад Дулетић, Андрија Ђаконовић, Рајка Ђуровић, Гајко Иванчевић, Драган Недовић.

Од предложених осам бира се седам чланова Комисије.

Кандидати за Надзорну комисију

Соња Гломазић, Раде Гргековић, Војо Кажанегра, Боро Колиновић, Загорка Миховић, Соња Суђић.

Од предложених шест кандидата бира се пет чланова Комисије.

Конфузија око обнове и ревитализације Старог града усјећио је разријешена, тако да се овај отвјекат данас на лази пред завршетком конструтивне санације. У овом периоду дошло је до обнове и изградње неких важних објеката друштвене инфраструктуре, као што су школске установе, дјечији вртићи, спомен домови и слично.

Но, и поред свих постигнутих успеха у протеклих четири године, ипак, нема мјеста самозадовољствујућим ујеђењем у живот демократски донесених одлука не иде ваљано, на што указују и последњи конгреси — СК Црне Горе и СКЈ. Зато је и порука ових највећих партијских скупова чланству да се коначно пређе са ријечи на дјело, односно да се практично реафирише принцип демократског централизма, као један од фундаменталних принципа у дјеловању СК.

Проблеми неефикасности дјеловања основних организација СК нијесу мимошли ни нашу Општинску организацију. У многим срединама сва активност се своди на сазвања састанака искључivo на иницијативу виших партијских органа. Ставови виших органа Савеза комуниста пасивно се прихватају, али се врло споро мијења стање у сопственој средини. Примјетна је појава у многим основним организацијама да су склоне анализи и критици рада других, док им је анализа сопственог рада и са мокрима непозната. Зато се Акционим програмом предвиђа да се овако неповољно стање заустави и преокрене у позитивном правцу.

Комунисти и даље треба да се залажу за демократизацију кадровске политike, за већи утицај радних људи и грађана на избор кадрова на свим нивоима, при чему, треба још смјелије ићи на

давање повјерења младим, школованим кадровима, који треба да постану моторна снага даљег друштвеног напретка.

Посебне напоре треба уложити на план свестраног упознавања чланства са задацима на идејном и акционом јачању, који су садржани у конгресним резолуцијама и другим документима. За то су најпогоднији облици: сајам, трибине, политичке школе и други облици организовани у оквиру Марксистичког центра.

ЗАДАЦИ ОПШТИНСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ СК НА ДАЉЕМ РАЗВОЈУ САМОУПРАВНИХ ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКИХ ОДНОСА И ОСТАВАЊУ ПОЛИТИКЕ ЕКОНОМСКЕ СТАБИЛИЗАЦИЈЕ

На спровођењу ових важних задатака које су конгреси заштитили препреke чине носиоци бирократске, ситно-сопственичке, групно-сопственичке и националистичке свјести. Савез комуниста се коначно са њима мора ухватити у коштају и створити услове за брже оживотворење ових задатака. Ови проблеми су, мање више, присутни у свим срединама. У многим срединама је присутна повећана склоност ка потрошњи друштвених срдстава у не продуктивне сврхе. У првом плану се ставља лична и заједничка потрошња а запоштавља се акумулација. Не води се рачуна о дугорочним интересима радних колективова и младе генерације, која чека на запошљавање.

У ООУР-има су присутне тенденције територијализација и локализација акумулације, уместо њеног удружења и улагања у оне објекте који би имали највеће е-

кономске ефekte. Зато се Савез комуниста мора борити за пуну реафирмацију радне организације и удружењивање рада и средстава, за што ће бити створени повољни услови и представљени промјена у Закону о удруженом раду.

Заостајање комуналне инфраструктуре и укупним развојем наше општине је веома изражено. То наноси веома штете нашој туристичко-угоститељској привреди, па су задаци на отклањању овог проблема врло актуелни. Проблем водоснабдјевања постао је ограничавајући фактор развоја. Изградња регионалног водовода, који треба да буде тројно рјешење, је већ почела. За ову инвестицију удружењи рад и грађани Будве треба да обезбијде де значајна средства, што ће бити ново оптерећење и за привреду и за породичне буџете. Комунисти у самоуправним органима и делегатским скупштинама треба да се одлучно залажу за доношење и спровођење прописа којима ће се обезбиједити учешће Будве у реализацији овог значајног подухвата.

Проблем снабдјевања водом није једини комунални проблем у нашој општини. У многим подручјима је актуелан проблем канализације, локални и магистрални путеви, уређивање јавних површин, плажа, паркова, снабдјевање електричном енер-

Следећи број „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“ излази 1. децембра на повећаном броју страна

(nastavak na 2. страни)

(Наставак са 1. стране)
лијом итд. ПТТ саобраћај (и поред тога што су на овом плану извршена значајна улагања) још увијек предста вља „уско грло“ даљег развоја и девелопира квалитет ту ристичке понуде.

Због свега наведеног зада так комуниста је да се заљоже за утврђивање реалних цијенија комуналних услуга, иако су оне и сада далеко веће од шијена у сусједним комунама. Али без њиховог радикалног повећања нећемо успети да отклонимо диспирорије између туристичког развоја и комуналне инфра структуре.

У погледу стамбене изградње комунисти морају утицати у свим срединама где живе и радије за што рационалнији су стамбену изградњу, како би сви запослени радници на нашем подручју што прије дошли до крова над главом. Треба спровести више кон троле изградњи викенд кућа и овај вид стамбеног про стора да буде адекватно спроведан.

Малој привреди треба дати адекватан третман, организације и рационалније користити капацитете у домаћој радиности. Програм мале привреде треба обогатити занатским садржајима који су де физитарни, како за потребе грађана, тако и за многобројне туристе. Ова питања ће бити предмет интересовања комуниста у удруженом раду, мјесним заједницама, делегатским скupштинама и државним органима.

ЗАДАЦИ КОМУНИСТА НА ОБНОВИ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИХ СПОМЕНИКА И РАЗВОЈУ КУЛТУРЕ

На обнови културно-историјских објеката порушених у земљотресу састао је још десет посланика. Обнова Старог града је у завршној фази и већ наредне сезоне овај значајни културно историјски споменик биће укључен у живот. У наредних неколико година и остали споменици културе — манастири и цркве. Сада долази најсложнија фаза: укључивање друштвених субјеката у опремање пословних простора у Старом граду, као и организовање чита вог спектра дјелатности ма ле привреде унутар града. У том погледу треба досљедно испитовати програмску концепцију обнове и оживо тварити ставове Општинског комитета Савеза комуниста. У овом посебан задатак имају комунисти ОО „Стари Град“. Мјесне заједнице Будва I, комунисти у удруженом раду туристичке привреде, културним институцијама, делегатским скupштинама и државним органима.

Ниво културног развоја у Будви је сличан нивоу дости гнуте комуналне инфраструкture у односу на развој туристичке привреде, што зна чи да је у диспропорцији. За то питање развоја културе у наредном периоду морамо дати посебно место јер квалитетна туристичка понуда подразумијева и богатство културних садржаја, које није могуће обезбиједити адекватних културних институција и програма.

Владимир Станишић

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакциони комитет. Главни и одговорни уредник: ВЛАДИМИР СТАНИШИЋ. Издавач: Културни центар Будва. Адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва, телефон: 41-194 — Број жијро рачуна 20710-603-1809 код СДК Будва — Штампа: РО за графичке производе и услуге „Андреја Палташин“ — Котор. Претпилата: годишња 1.050 дин.; за иностранство 20 долара. — Рукописи се не враћају.

ПРВО ЈУГОСЛОВЕНСКО САВЈЕТОВАЊЕ О ЕЛЕМЕНТАРНИМ НЕПОГОДАМА И КАТАСТРОФАМА

ПЛАНСКИ ПРОТИВ НЕСРЕЋА

У СВАКОЈ БЕЛИЈИ нашег друштва морамо постићи да је већи степен безбедности и спремности да савладамо несреће и катастрофе, да их превентивним дјеловањем, тамо где је могуће спријечимо, сведемо на минимум њиховој дејствује и успјешно и солидарно их санирамо.

Ово наглашам због тога што је код нас уврежено схватање да су за отклањање последица несрећа и катастрофа довољни само јака држава која све прописује и човјек који то дисциплинирано спроводи. Нужна је, истакао је, ефикасна држава, али онаничим не може замјенити иницијативе и стваралаштво људи, њихову активност, а нарочито не научу. Слиједи такву логику морамо обезбиједити да превентивно дјеловање у овој области постане саставни дио планирања свих, да буде дио развоја

не политике и привреживања, упраљања друштвеним средствима за производњу и друштвеном репродукцијом, саставни дио система социјалистичке солидарности, научног стваралаштва и техничког развоја.

Ово је између осталог, на првом југословенском савјетовању на тему „Елементарне непогоде и катаstrofe“, које је у Будви одржано од 23. до 25. октобра, истакао др Марјан Рожич, члан Предсједништва Савезне конференције ССРН.

Штете од елементарних непогода у нашој земљи су изузетно велике. Само у прошој години, која се по томе сматрала просјечном, према процјенама одговарајућих комисија, природне силе су у свом бијесу уништиле објекте чија вриједност се процењује на преко 120 милијарда динара. Илустарије ради за ту суму је могло бити изграђено око 10.000 нових, двособних комфорних становова.

Говорећи о тешким послједицама непогода генерал пуковник Иван Мишковић, предсједник Савјета за цивилну заштиту СФРЈ је истакао да се висок проценат штета може сматрати болјим степеном организације, развијенијом самозаштитом, активирањем свих људских потенцијала и наравно уз боље коришћење науке.

— Мада је наш систем у тешким ситуацијама које пружају заемљотреси, поплаве, пожари, испуњио све своје предности, положио је и постојећим стањем ипак не можемо бити задовољни, нагласио је Мишковић. — Иако је било добрих искустава у гашењу пожара у 1985. години, па и у овој, по казале су се и бројне слабости у организационом погледу у мјесним и друштвено-политичким заједницама, код мобилизације радних људи и грађана, у обучености, руковођењу, одговорности, обезбијеђењу материјалних средстава. Да друштвена сви

* Само у прошој години природне силе проузро квоале штету од 120 милијарда динара.

јест и способљеност нијесу биле на потребном нивоу по тврђују и искуства стечена у периоду након Чернобила када се свијет суочио са ус洛вом стварношћу да мораживети у условима повишене радијације. Овакве ударе треба да прате разноразне мјере заштите и организација која мора имати виши ниво.

Циљ савјетовања у Будви, у чијем раду је учествовало око 400 стручњака из цијеле земље, био је баш у томе да свестрано, са свих аспеката, користећи досадашња теоретска и практична искуства, договори принципе и правце даљих дугорочних активности како би се катастрофалне послједице избегле или смањиле.

С. Г.

СЕДМИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ КОНГРЕС О ИСХРАНИ

ЈЕДЕМО СВЕ ЛОШИЈЕ

Од свих трошкова који погађају буџет југословенских домаћинства на првом мјесецу су трошкови исхране

У ХОТЕЛУ „СПЛЕНДИД“ одржан је VII југословенски конгрес о исхрани, који је окупио преко 900 учесника. За три дана колико је Конгрес трајао поднијето је пре ко 400 реферата кроз девет секција.

Од угледних личности Конгресу су присуствовали, члан Предсједништва СК ССРН Југославије, др Марјан Рожич, предсједник Извршног вијешта СР Црне Горе, Вуко Вукадиновић, доскорашњи предсједник савезног Комитета за пољoprивреду, Милорад Станојевић и други.

На овом Конгресу пошло се од рационализације исхране и становништва о чему је више говорио Милан Радовановић, а о утицају промјене животног стандарда на прехрану југословенског становништва, говорила је Мирјана Ивошевић. Она је рекла: „Под животног стандарда смањена куповна моћ становништва, проузроковали су и

смањење потрошње многих прехранбених производа.

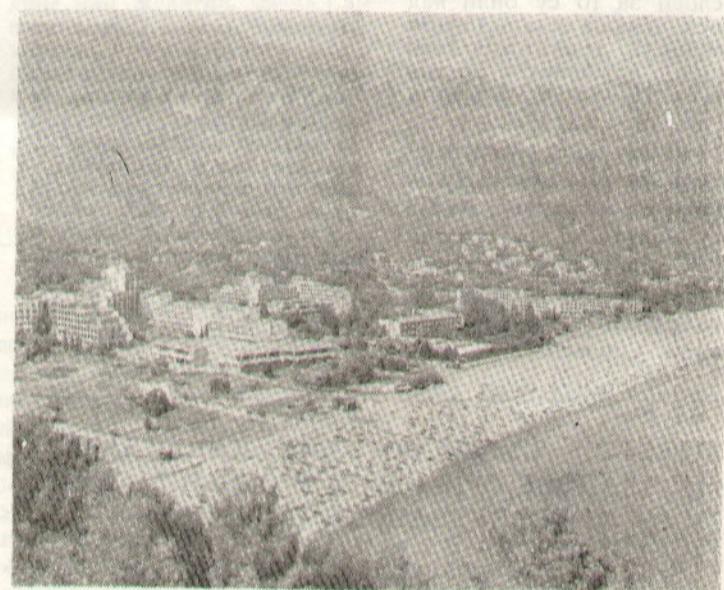
Опјењујући сопствену прехрану 68 посто југословенских домаћинстава у анketи је навео, додаје Ивошевић, да је она добра и количински довољна док остали смatraју да је количински до волна, али неквалитетна, а дио домаћинстава чак наводи да штеди на исхрани“.

У настојању, да издатке за прехрану домаћинства ускла де са својом куповном моћи, они су смањили потрошњу многих прехранбених производа, посебно индустријских.

Пета секција на овом Конгресу, посебно је истакла већину, као савремени проблем. Утицај човјека на природну средину је изузетно деструктиван. Споменка Станојевић је рекла, изучавајући регион Јужне Бачке у времену између 1981. и 1985. године, да је од укупно 15.844 узорака пијаћих вода, бактериолошка неисправност је регистрова на у 26,05 одсто, док је исто времено од 2.201 хемијски анализираних, неисправност утврђена у 51,34 посто.

Овако висок проценат учес тајности бактериолошке и хемијске неисправности вода за пиће указује да је стање хигијенско-санитарних мјера нездовољавајуће, да се из године у годину погорша ва, те да се намеће потреба континуираног пречишћавања вода за пиће. Слично стање је опасно и у другим регионима наше земље.

На овом Конгресу, који је узгряд да кажемо први пут одржан у Црној Гори, велико

Бечићи су јесенас били дом аћин бројних савјетовања

интересовање присутних изазвала је рад Четврте секције која се бавила проблемима квалитета људске исхране. Речено је да млијеко спада у незамјељиве намирнице зато што садржи све састојке потребне за нормалну исхрану. Због тога је неопходна стална контрола, као и за друге прехранбene производе. Највише ријечи је било о радиоактивној контаминацији послије Чернобила. О овоме нешто више су гово рили стручњаци Медицинског факултета, ВМА и Института за медицину рада из Београда.

Радиоактивна контаминација на територији Југославије која је настала због ациденте на Нуклеарној електротранзији у Чернобилу започета 30. априла, а интезивирана 1. и 2. маја ове године због ме торолошких услова, праће

„ЈУГОТУРС“ У „ПОСЈЕТИ“ БУДВАНСКОЈ РИВИЈЕРИ

ЈОШ ВИШЕ ЕНГЛЕЗА

ЦРНУ ГОРУ БЕ ИДУЋЕ ГОДИНЕ ПОСЈЕТИТИ 65.000 ГОСТИЈУ ИЗ БЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ, ШТО ЈЕ ЗА 20 ОДСТО БОЉА ПОСЈЕТА НЕГО МИНУЛЕ СЕЗОНЕ

ВИШЕ ОД 300 ПРЕДСТАВНИКА туристичких агенција из Велике Британије 13. октобра допутовало је на Црногорско приморје. Они су обишли Херцег-Нови, Котор, Будву, Свети Стефан и Милочев. За њих је од стране „Монте-непротуриста“ био приређен ручак у хотелу „Маестрал“. Они су овде конкретно разговарали о могућностима и пласманом за довођење туриста из Велике Британије на Црногорско приморје, за следећу туристичку сезону.

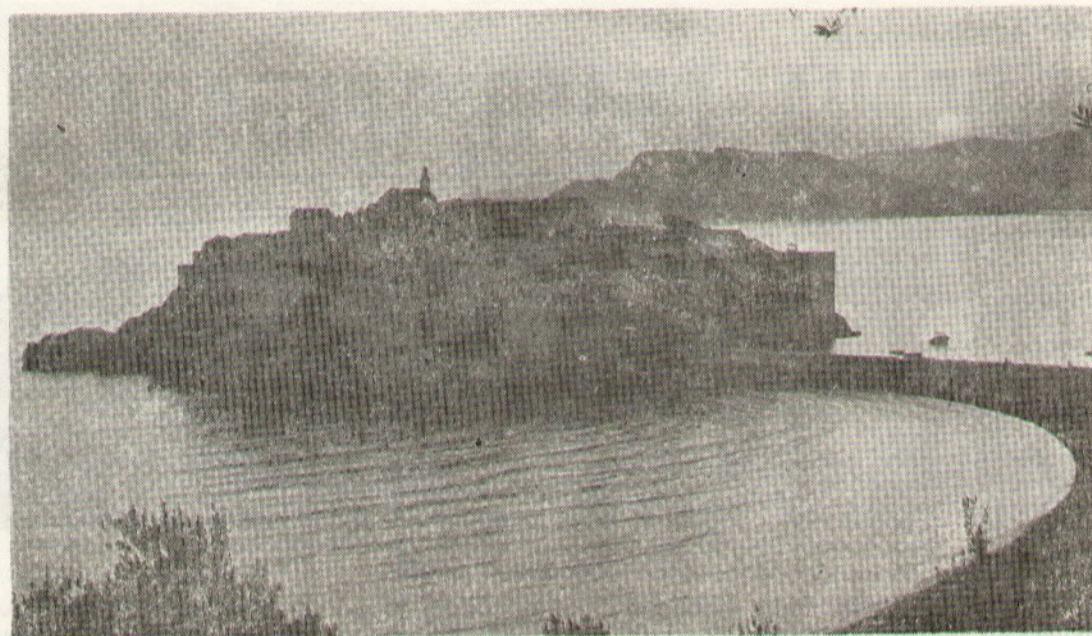
Наглашено је, да је ове сезоне преко агенције „Југотурс“ у Лондону у нашу земљу дошло више од 250.000 туриста, што је за 20 одсто више од претходне године. Промет је био око 70 милиона фунти, за 18 процената више него лани.

Директор „Југотурса“ у Лондону, Ђорђе Вртикара, рекао је, да ће у идућој години понуда за боравак Енглеза у нашој земљи на британском тржишту бити већа за 10 одсто. „Југотурс“ предвиђа да ће 1987. године из Велике Британије у Југославију доћи преко 280.000 туриста. Црну Гору посјетиће око 65.000, што ће бити за око 20 одсто више него ове године.

„Југотурс“ ће из Велике Британије госте превозити у нашу земљу са 19 аеродрома, јер, у својој понуди има 300 хотела са 20.000 постеља. Први пут у 1987. години на британском тржишту „Југотурс“ ће нудити и смјештај у приватним кућама.

Цијена „Југотурса“ за британско тржиште за идућу годину биће повећана за 5 одсто.

С. П.

УСКЛАЂАВАЊЕ ПЕНЗИЈА

БЛИЖЕ ЛИЧНИМ ДОХОЦИМА

ПРИМЈЕНОМ ЧЛАНА 25. Закона о основним правима из пензијско-инвалидског осигурања који и сада изазива многе недоумице треба да почне 1. јануара 1987. године. Колико ће то поправити материјалну ситуацију пензионера и да ли ће се тиме коначно остварити начело да је пензија продужени лични доходак.

За утврђивање висине пензија битна су два елемента — пензијски основ, односно остварени лични доходак у одговарајућем периоду и проценат којим се одређује пензија. Према Савезном закону, пензијски основ представља просјечан мјесечни износ личног дохолка који је осигурани остварио у десет година рада (узастопних). С обзиром да је то дуг период, те да су се лични доходи из године у годину повећавали, врши се њихова валоризација. До сада су се лични доходци, прерачунавали према просјечним мјесечним при мањима у претпоследњој години рада.

Рачунање пензијског основа према посљедњој години рада, што би требало да по праву веома низак стандард и лош материјални положај пензионера, није никаква за конска новина. У Закону у основним правима из пензијско-инвалидског осигурања, донијетим 1982. године, утврђен је члан 25, или је

његова примјена била одложена због тога што није билог могуће одмах обезбиједити знатна материјална средстава да би се пензионерима на докладио оно што им је ускраћено неадекватним прописима. Одлука је, коначно, донасена — примјењиваће се на следећи начин: у 1987. години од просјечног личног доходка оствареног у посљедњој години рада узеће се 25 одсто и са тим процентом валоризовати пензија, 1988. за 50 одсто од тог процента, од 1. јануара 1989. године за 75 и од 1990. године пензије ће се повећати за укупан проценат, односно разлику. Овако повећана пензија ће се редовно исплаћавати у складу са кретањем личних доходака у току године.

По поступним преласком на примјену одредаба чл. 25. обезбиједиће се реално утврђивање пензијског основа, на тај начин што ће се лични доходци из ранијих година, на основу којих се утврђује пензијски основ, валоризовати тако да представљају вриједност личних доходака у посљедњој години рада осигурања, односно у моменту када остварују право на пензију — каже Вељко Рогановић, руководилац финансијско-економског сектора у Републичком СИЗ-у пензијског и инвалидског осигурања. — На овај начин ће се смањити разлика између просјечне

пензије и просјечног личног доходка. Мјесечне „зараде“ пензионера дјелиће и судби нујних доходака.

Валоризација личних доходака из ранијих година, пре ма нивоу личних доходака у посљедњој години рада, врши се за све пензионере на исти начин. Истинा, за примјену овог члана неопходно је обезбиједити и допунска финансијска средства, што ће представљати још једно оптерећење удруженом раду. То је и био разлог што се чекало да примјене ове одредбе и што ће се поступно примјењивати све до 1990. године. Потпуна примјена у наредној години повећала ће расходе за пензијско-инвалидско осигурање у Црној Гори за 24,11 одсто.

Члан 25. Закона о основним правима из пензијско-инвалидског осигурања је, како се сада чини, онај који помоћу које треба да се оствари потпуну валоризацију ранијих личних доходака, према претпостављеној години рада. Текуће, пак, у склађивање пензија, ублажиће ударе сталног раста трошка живота и смањити ће утицај на разлике између пензије и личног доходка. Коначно, дакле, треба да заживи начело да је пензија пројужени лични доходак.

Мирјана Перовић

АКЦИЈЕ

КОЦКАРИ УХВАЋЕНИ НА ДЈЕЛУ

ЗАЈЕДНИЧКОМ акцијом СУП-а Будве и Цетиња у ноћи између 16. и 17. октобра изведена је „контрола“ којка на ширем подручју наше општине.

Том приликом извршена је контрола у шест угоститељских објеката. Против три су поднијете кривичне пријаве, јер нијесу радиле према закону.

— Због којке у ресторану аутокампа „Авала“ у Бечићима ОО УР „Могрен“ из Будве, десеторици коцкара одузели смо 552 хиљаде динара, 1.235 за паднојемачких марка, 1.100 аустријских шилинга, 40 швајцарских франака и 30 енглеских фунти, рекао нам је начелник СУП-а, Зоран Шпадијер.

Како смо сазнали недавно је од једне друге групе коцкара на Свети Никола одузето преко 500 хиљада динара, од чега је у девизама било преко 300 хиљада динара.

Против свих коцкара поднијете су пријаве општинском судији за прекраје.

С. П.

ТУРИЗАМ

КРАЈ БИО ИЗВАНРЕДАН

Завршила је озгодишње туристичке сезоне демантовајући је раноје сумње у њен успјешан исход. Август, потпомогнут септемврим, „изнин“ је се зону од које се очекује планираних 1,3 милијарде долара или за око 20 одсто више него лане, процењујући у Удружењу туристичке привреде Југославије, уз напомену да је то већ реална прогноза.

Послије малаксања на почетку, посјета је доцније била масовна, тако да је деветомесечни билијанс надмашио рекордни прошлогодишњи. Потврђено је управо стигла из Савезног завода за статистику, који је саопштио да је до краја септембра остварено укупно 100 милиона ноћења иностраних и домаћих туриста, или за један одсто више него лане у исто доба. Домаћи гости остварили су 51,7 милиона коначења, односно за један одсто више него прије годину да на, што показује да се наш човјек нерадо одриче одмора и кад му стан дард слаби. Благ пораст остварен је и код иностраних ноћења, укупно их је било 48,3 милиона.

Овогодишњи резултати охрабрили су туристичке раднике који додатне планирају раст иностраних промета за шест, домаћег за четири и девизне зараде за 20 одсто, очекујући милијарду и 550 милионе долара.

ПОЗИВ НА САРАДЊУ

У ЖЕЉИ ДА НАШ лист постане јавна трибина свих радних људи и грађана и да у њему буде заступљен сваки кутак наше општине, а с обзиром да сада у њему раде професионално само једно лице и три спољна сарадника, Редакција сматра да потребно да укаже на могућност сарадње.

Лист „Приморске новине“ нема професионалних дописника, из радних организација и мјесних заједница и ус

танова, што значи да се сарадња заснива на аматерској основи. Зато позивамо све читаоце, нарочито младе, који имају смисла и вољу за новинарством, да нам шаљу прилоге из свих области живота и рада и из свих средина. Радо ћемо прихватити и предлоге, примједбе и сугестије читалаца — све што може допринијети да лист буде садржајнији и интересантнији.

Што се тиче тема — то су, најкраће речено, све активности из живота и рада, почев од најмањег засеока до највећег радног колективи, укључујући и рад друштвено-политичких организација, позитивне и негативне прим

јере, његовање револуционарних традиција, културно-забавне и спортске активности, радне и друге акције... Потребна нам је сарадња и хумориста, ликовних уметника, фотографатора и других стваралаца. Дакле, сваки читалац у „Приморским новинама“ може да буде сарадник из било које области коју лист третира, наравно, под условом да су приложи актуелни, садржајни и објективни.

Такође позивамо грађане да у листу дају огласе, осмртнице, захвалнице, да постављају питања и траже одговоре на све оно што их интересује, а што је Редакција у могућности да одговори.

СУСРЕТИ

ПРИЧА СТАРОГ РИБАРА

БОРАВЕБИ овога јета у љечилишту „Четрти јули“ у Петровцу на мору, сусрео сам се са директором тог љечилишта др Војиславом Франичевићем, који је покренуо дискусију око мисије мајора Атертона, око чега је било доста на писа у дневној штампи током јета. Испричавао ми је да је мајор Теренс Атертон прије смрти пребацио из Београда до Будве дошао барком до Петровца и пренохио са групом од пет другова у њиховој куби. Рекао ми је да детаље о томе може испричати његов отац, стари рибар Иво Франичевић. Он је први њему пружио помоћ.

Иво Франичевић је био до брове љаца у балканским ратовима као дјечак прешао Албанију са групом Паштровића, а онда бродићем пребачен за Италију, затим за Француску где је изучио пољо привредну школу, уједно радио у покрајини Зирон. У Југославију се враћа 1918. године а 1921. одлази на рад у Америку и послије шест година долази у домовину, стварајући и посвећујући се рибарењу. Ту га је затејала априлска капитулација — имао је два сина и кћерку чији је био хранилац. Та да се сријеће са групом мајора Атертона. Ево како се крепки рибар Иво сјећа тог сусрета 1941. године.

— У рано априлској јутро — казује Иво Франичевић, био сам на рибарењу. Угле дам једну барку при обали, са групом људи. Кад сам им пришао видио сам да су стајали. Енглези. Пошто сам

добро говорио енглески ступио сам са њима у разговор. Енглези су на великој мутни као да се извуку из невоље, готови обескуражени. Позвао сам их у госте, својој кухи, а они су барку привели уз бор пристана код моје куће. Пренијели су све ствари у кућу — било је доста пртљага. Помогао сам им у томе са мојом породицом. Имао сам уловљене рибе и на правио добрју вечеру, а потом их смјестио да спавају. Оnda сам пошао код једног пријатеља, за којег сам знао да је искusan поморац и да може да им буде и pilot на барци. Он је тражио да му плате и Атертон је његовој жени дао 100 долара. Сјутра дан у зору, опет сам им помогао са својом породицом да украдају своје ствари. Моя малена дјеца била су по мало разочарана јер нису до били ни једну чоколаду од

Енглеза, мада су их они имали у изобиљу. Мој пријатељ, pilot, Мика Францековић их је зналачки као искusan морнар пребацио за Грчку, али се није вратио жив. Погинуо је од њемачких „штука“ а тада је и мајор Атертон теже рањен у ногу.

Рибар Иво Франичевић сматра да је мајор Атертон 1941. са својом групом био у великој невољи у Петровцу и да је захваљујући његовој и помоћи његове породице, као и Мики Францековићу успио да отплови за Грчку.

Иво Франичевић је као одборник народне власти помагао и другим мисијама које су подморницама пристизале преко Петровца и које су партизански курири по задатку руководилаца Мила Медитовића и Илије Срзентића упућивали преко партизанске територије за Главни шtab.

Тако је у прољеће 1944. око три сата ноћу примијетио сигнале на мору па је по налогу партизана Луке Грегорића, кога су послали руковођици НОР-а на овом подручју Медитовић и Срзентић, својом барком на веслима прихватио члане енглеске мисије и омогућио му прелазак на слободну партизанску

Перодица Вајса Франичевића
(снимци из 1956)

територију. То се убрзо прочulo у мјесту и окупатор је припремао рацију и хапшења појединца. Да би избегао хапшење Иво Франичевић је са групом од тринест Петровчана барком из Перецића добра пребјегао за Италију, прикључио се нашем збјегу у Барију одакле се послије више мјесеци вратио у завичај, са том групом пре живјелих другова. Стари рибар је врло срећан и задовољан својом бројном породицом. Иако је превалио 88 година још је виталан и не на пушта рибарење, увијек спреман да окуша срећу на пушници.

Бранко Ј. Кркельић

ИЗ СУСЈЕДНИХ КОМУНА СКИ-ЛИФТ НА ОРЈЕНУ

Излетиште Алпина на планини Орјен изнад Херцег-Новог, добије ски-лифт, први у овом дијелу Црне Горе. Гради га СИЗ за културу и дјељу заштиту општине Херцег-Нови. Биће дугачак 250 метара и одједном ће мочи да по везе већи број смуčara.

У овом излетишту бараје дјеца школског узраса која у вријеме зимског рапуста уче скијање.

СЕЛИ СЕ ЗГРАДА КАПЕТАНИЈЕ

У организацији „Стари град“ задуженој за обнову старе Будве одлучено је да се зграда Лучке капетаније која је изграђена у годинама непосредно прије другог свјетског рата, која се осланја на бедеме старе Будве пресели. Њена нова локација биће у подручју новоизграђене марине и служиће за лучке и царинске потребе.

Оцјена је, да ће се тиме бедеми будванског града ослободити свих накнадно дограђених објеката, па ће тако овај јединствени културно-историјски споменик добити свој средњовјековни изглед.

Овај посао се оцењује као сложен грађевински подухват, јер зграда има четири спрата и обложена је тесаним бијелим каменом.

Д. Н.

ИЗ „ЗЕТА-ФИЛМА“

ПРИЗНАЊЕ ЦРНОГОРСКОМ АУТОРУ

На Фестивалу документарних и краткометражних филмова управо завршеном у Тузли, награда „Гран при“ припадаје филму „Ограђено море“ у производњи „Зета-филма“ из Будве Никшића Јовићевића.

Сниматељ филма је наш познати Синеаста Сава Јовановић а рађен је по идеји новинара „Вечерњих новости“ из Будве Сава Грговића.

Посебно признање, како у „Зета-филму“ истичу, је и то што је филму додијељена и награда жирија тузланских рудара.

Д. Н.

Мијењам трошкови станови у Котору за одговарајући или слични у Будви.

Јавите се на телефон: 11-967 — Котор.

С. Паповић

ЗАВРШЕНО ИСПИТИВАЊЕ ПОДРУЧЈА ИЗМЕЂУ БУДВЕ И УЛЦИЊА

НАФТА МИРИШЕ

У ПОДМОРЈУ јужног Јадрана нафте сигурно има. У то су ујерени и домаћи истраживачи, који су заједничким снагама, по први пут у Југославији, кренули у „освајања“ плавих дубина испред црногорске обале. Управо за вршена истраживања бродом „Јунак“ разлог су за оптимизам, али још нису саопштена два најважнија податка: где су тачно лежишта „црног злата“ и колико би могла да буду богата.

ПРВА ДОМАЋА БУШОТИНА

Крајем априла ове године у Котору су представници „Ин-Нафтаплина“ из Загреба, новосадског „Нафтагаса“, „Петрола“ из Љубљане и которског „Југопетрола“ потписали Самоуправни споразум о удружењу ради и спредстава за истраживање и произвођање нафте и гаса у подморју Црне Горе. Због тога је и разумљиво велико интересовање послије тек завршених истраживања подручја које су страни партнери још раније означили као нафтоносно.

— Истраживано је подручје између Будве и ријеке Бокаје код Улциња, означено у нашим патирима као блок II и III, када у новоформиранију подручју „ООУР „Јужни Јадран“ у которском „Југопетролу“ која је инвеститор у овом по слују. — То подручје је велико, обухвата 4.350 квадратних километара. Снимљено је укупно 111 профила на 2.606 квадратних километара.

Заједнички посао са америчким фирмама започео је 1973. године и неће бити прекинут. Неколико флаша нафте напуњених на бушотини „Јужни Јадран — 3“ које је рекао: „Загађеност ваздуха, воде, па и земљишта, све веће присуство хемикалија у

ПРВА ДОМАЋА БУШОТИНА НА БИЋЕ ПОСТАВЉЕНА КРОЗ ОСАМ МЈЕСЕЦИ

ба, помоћник генералног директора „Југопетрола“, до кад су да нафте има у подморју, па не посао са Американцима бити настављен. За то је одређен блок I који је раније испитан. Резултати са бушотине „Јужни Јадран 3“ коју су заједнички поставили „Југопетрол“ и америчка фирма, а које су стручњаци овако формулисали „потврђено је постојање еоценских кречњака високе породности и пропусност... а у кречњака цима, у интервалу од 100 метара констатована је нафта“, опредијелили су истраживаче да поставе ускоро и бушотину „Јужни Јадран 4“ од које се заиста много очекује.

С. Грговић.

ЈАДРАНСКИ САЈАМ

„ЗАШТИТА '86“

ТРИНАЕСТОГ октобра на Јадранском сајму отворена је изложба „Заштита '86“. На овој манифестацији излагају 16 југословенских радних организација и једна из иностранства.

Отварајући изложбу, Мијај Мердоловић, предсједник Комисије за заштиту животне средине у Скупштини СР Црне Горе, између остalog је рекао: „Загађеност ваздуха, воде, па и земљишта, све веће присуство хемикалија у

нафти, огромне депоније индустријских и других отпадних материја, дехуманизовани радни и животни простор, само су мали број проблема из којих повремено настају еколошка опомене које забрињавају јавност. У последње вријеме, настапио је Мердоловић, чешће се сретамо са низом веома забрињавајућим појавама. Свједоци смо нестајања са лица земље низа сиљних и животињских врста, необјашњивих климатских појава, као „умирања“ ријека и језера, масовне угрожености радијацијом итд. Резерве атомског и нуклеарног оружја, биолошких и хемијских средстава за масовно уништавање, прелазе грађане разуме, те се надвијају као мач над главом свакога човјека. Тако се, резултати науке и достигнућа људског умра крећу у супротним смјеровима. Једном који води ка благостању и прогресу и другим који нас води ка катастрофи и уништењу природе, људи и њихових материјалних добара.

То су, драстичне еколошка опомене и велики несхватаљиви ансурди, рекао је, између остalog Мердоловић.

Од мноштва производа, који су били изложени, посебно интересовање изазвао је прототип електричних противпожарних врата, Металског завода „Тито“ из Скопља, која су по први пут изложена на неком од сајмова. Ова врата, како смо објаснили, имају широку примјену код јавних објеката од посебног друштвеног интереса, као што су банке, поште...

С. Паповић

У БРАТСКОЈ СОКОБАЊИ

У ОРГАНИЗАЦИЈИ Општинске конференције пензионера и инвалида рада 139 пензионера првог је седам дана — од 10. до 17. октобра — у Сокобањи. За вријеме боравка у овом надалеко познатом бањском и климатском лјечилишту наши пензионери посјетили су Ниш, Нишку бању, Медијану, Ђелу кулу, Зајечар, Пирот, и у том граду једну од најузорнијих радних организација у нашој земљи — текстилну творницу „Први мај”, бању Јошаницу и санаторијум „Озрен”, а педесетак њих направило је једнодневни излет до Софије. На повратку посјетили су Студеницу, најзначајнији српски средњовековни манастир (ове године навршило се осам стотина година његовог постојања), који има кључно историјско значење и у којем су садржани коријени готово свих хуманистичких дјелатности које су највишим дометима дале допринос европској културној баштини средњег вијека.

ПОЗДРАВ

Поздрављајући присутне у име друштвено-политичких организација и радних људи и грађана Општине Будва, Срђан Поповић, секретар ОК ССРН, је, између остalog, рекао: „Чин братимљења двије друштвене организације — пензионера и инвалида рада Сокобање и Будве — представља наставак традиционалних веза наших народа, које су нарочито дошли до изражaja у току првог свјетског рата на Солунском фронту и у току народнослободилачке борбе, када су њихови синови крвљу печатили братство и јединство као залогу нових, још већих радних побједа у миру.

Користим прилику да се захвалим на гостопримству које сте указали нашим пензионерима и инвалидима рада за које ће боравак у вашем мјесту, иако веома кратак, остати у сјећању као незабораван. Жеља нам је да нам пружите могућност како бисмо и ми у Будви дочекали ваше радне људе и грађане.

Честитајући вам чин братимљења, који треба да буде и који ће сигурно бити увод у нова дружежња, желио бих да међусобни, данас започети, односи прерасту у нова по братимства”.

ЗЕЛЕНА ОАЗА

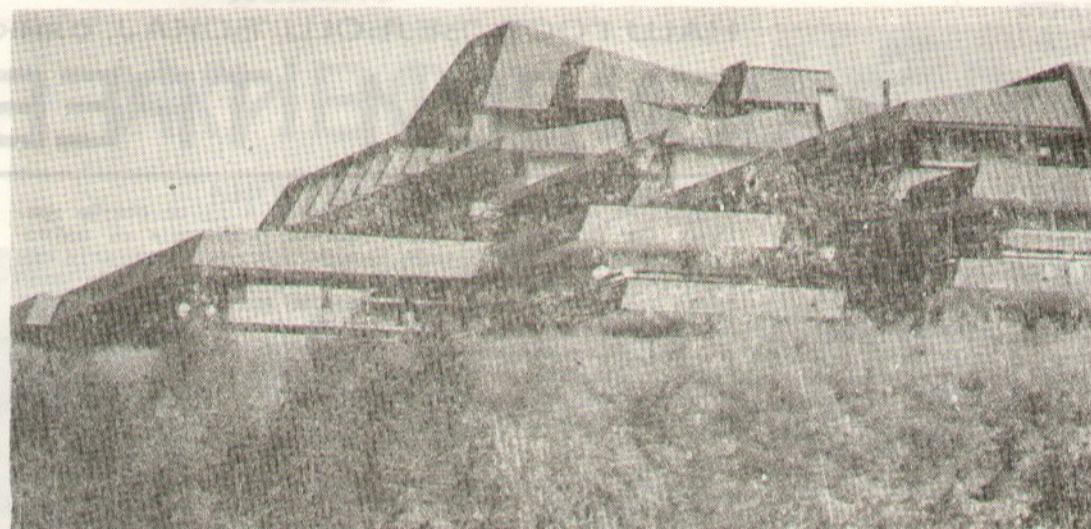
СОКОБАЊА ЈЕ ПОЗНАТА као зелена оаза чистог ваздуха са бројним извориштима термалних радиоактивних вода испод самог Озренеја, ради чега је готово преко читаве године масовно посјећена. Мир, благо поднебље без магле, са ваздухом без смога, обогаћеним озоном, главе не су одлике идиличне сокобањске котлине. Гости могу користити све здравствене услуге које захтијева програм њиховог лијечења и имају да расpolagaju са базеном и купајиšтвом и аченом у сокобањске општине. Том прили-

сажу у радиоактивној води, потпуно или дјелимично ручну, као и масажу савременим апаратима, разглабавање, вјежбе дисања, појединачне и групне инхалације, ултразвучну терапију с могућношћу истовремене примјене једном смјерне, наизмјеничне и галванске струје, квадралампе, зрачење ултравиолетним зрацима, парафинске купке...

Захваљујући оваквој опреми, у Сокобањи се успјешно лијече оболеља плућа и дисајних путева (хронични бронхитис, бронхијална астма, бронхиектазија, прележа на плућна туберкулоза, стање послије операције на плућима, емфизам плућа, упада горњих дисајних путева), реуматска оболења (хронични реуматизам и дегенеративна оболења костију и зглобова) и нервна оболења (упала живаца, неурозе, психоневрозе, неурастеније, дистоније неуровегетативе, лумбопишијалгије, стање послије мождане капи и миалгије). Поред наведених индикација, добри резултати постижу се код хроничних гинеколошких оболења, лакших облика крвног притиска, шећерне болести, стомачних оболења, малокрвности и потхрањености. Сокобања се не препоручује болесницима од активне туберкулозе, тешке срчане мане и активне психозе.

ПОТПИСАНА ПОВЕЉА О БРАТИМЉЕЊУ

НА ИНИЦИЈАТИВУ предсједништава општинских организација пензионера и инвалида рада Будве и Сокобање одржана је свечана сједница (поред будућих побратима и руководилаца друштвено-политичких организација општине Сокобања, приступали су Миливоје Милић, члан Предсједништва Републичке конференције пензионера и инвалида рада, Срђан Поповић, секретар ОК ССРН Будве и Чедо Јелушкић, командант Штаба територијалне одбране) на којој је једногласно донијета одлука о братимљењу организација пензионера и инвалида рада будванске и сокобањске општине. Том прили-

Хотел „Моравица“ где је одржана свечана сједница и потписана Повеља о братимљењу

ком говорили су Миланка Стаменковић, предсједник ОК инвалида рада Сокобање, која је и отворила сједницу, Милан Клајић, секретар ОК пензионера и инвалида рада општине Сокобања, Милица Милић, Срђан Поповић и представник друштвено-политичких организација Сокобање.

Милан Клајић је у крајем излагању упознао присутне са историјом нашег краја, његовим послијератним развојем и садашњим тренутком, па је на крају рекао:

„Будва је мали град чија је историја дуга и крева. Њена бурна прошлост, старе зидине и склонице, на основу којих може да се скине вео стољећа и миленијума, од интереса су не само за археологе него и за све који из наше земље и са разних мериџијана долазе да на будванској ривијери проведу годину одмор. Поменућу само „рај на земљи“ — непадашни Милочер и град-х

тел „Свети Стефан“, па прелијепи Петровац на Мору. Између ових мјеста, готово па сваком кораку, као перле у бисерном ћердану, никује се пјешчане плаže, које под сјећају на приморје Азурне обале... Наша је жарка жеља да упознате наш крај, како бисте га могли завољети као брата, како што смо ми, при првом сусрету са Сокобањом, завољели ваше мјесто и вас, њене радне људе и грађане, с којима ћемо од данас бити браћа“.

Послије потписивања Повеље о братимљењу и размјене поклона (наши пензионери приложили су побратимима слику Будве, рад сликара Влада Марковића) пензионери Будве положили су вијенац на споменик народног хероја Алексе Маркишића и цвијеће на бисту Димитрија Драговића, који су погинули у току народнослободилачког рата. Увече је приређена заједничка вечерса весељем које је трајало до послије пола ноћи.

ПОМОГНИМО ИЗВИЂАЧКОМ ОДРЕДУ „НИКО АНЂУС“

ОДРЖАНА ИЗВОРНА СКУПШТИНА И ИЗАБРАНО НОВО РУКОВОДСТВО

ИЗВИЂАЧКИ ОДРЕД „НИКО АНЂУС“ из Будве већ неколико година кубури с тешкоћама. Главни проблем је, као и прије пет година, просторије. У овом периоду Одред се сељакао из једне просторије у другу („Вили Манојловић“, згради Скупштине општине и Основној школи) да би се задњу годину нашао на — улици!

Рад је још могућ у природи, док је сунчано вријеме, али то неће још дugo трајати. Ситуација с финансијским средствима није ништа боља. Наиме, жиро рачун је блокиран већ неколико година, првенствено због немарности појединача, што онемогућава одлазак на акције, организовање сусрета, куповину шатора и униформи.

Ових дана треба да се среди ситуација са жиро рачуном, па апелујемо на све радне организације да за ову сврху приложе макар минимална новчана средства. Надамо се да ће уз финансијску помоћ радних организација Извиђачки одред поново стати на своје ноге.

Иначе, 7. октобра 1986. године одржана је Изборна скупштина. За предсједника је изабран секретар ОК ССРН Срђан Поповић, а у Штабу су остали бивши предсједник Драган Недовић, Вања Кузњецов, Слободан Клаћ, садашњи начелник Никола Вукићевић, замјеник начелника Предраг Лукић и четвороје Бранислав Пејовић и Жељко Брајић.

Позивамо све који су заинтересовани за упис у извиђачки одред да се јаве Браниславу Пејовићу или Жељко Брајићу.

СОКОБАЊА, СОКОГРАД...

СУСРЕТ СА СОКОБАЊОМ остао је свима у сјећању по ријешености да се спет, и не само још једампут, нађу у осунчаној котлини, у граду који је прије више деценија привлачио не само сне који су, како је на једној слици написао Бранислав Нушић, долазили овамо као матори да би се ослоњали бремена година и вратили опорављени и подмлађени.

Да боравак у Сокобањи буде за многе који су присуствовали чину братимљења први у низу будућих потиче из жеље да се чешће срећају са људима тог прада који је подњивио и народној борби поклонио такве јуначке и претаоце који су током ослободилачког рата гинули да би се у нашој земљи живјело у слободи, боље и срећније него икад. То што су у овом граду одрасли и израсли у хероје, што су овде подњивљени и пали са визијом Сокобање данас, и наши земљаци Алекса Маркишић и Димитрије Драговић, заправо што они, иако сада мртви, живе у срцима људи Сокобање, ето, то је, прије свега и изнад свега, оно што је заробило срце пензионера наше општине. У центру града — да га, када год одлазе, увијек срећају, да му се могу похвалити на успјехе и пожалити му се да ћа да није све онако како би жељели да буде, како је и он жељио и говорио да ће бити — грађани Сокобање по дигли су споменик Алексију Маркишићу на чијем се пријму власитавају нараштаји. А испред Гимназије у којој је — наравно не у истој згради, јер је мало шта је у Сокобањи остало исто — предавао Ћајима, Димитрије Драговић, такође у бронзи, и сада учи младе љубави, правди и пожртвовану — идеалима који су му били пречи са живота.

Милосав ЛАЛИЋ

Ђельош Ђокај

НАШ ГОСТ: ЂЕЉОШ ЂОКАЈ, сликар

БУДВИ ТРЕБА ГРАФИКА

стварао у вјечном граду — Риму. Од 1983. живи и ствара у Аугзбургу у СР Њемачкој. Добитник је многих награда и признања за своју умјетност. Излагао је у Риму, Минхену, Штутгарту, Њујорку, Титограду, Будви, Светом Стефану... Од 21. новембра до 15. децембра излагач је у Загребу, у Музеју за умјетност и обрт, затим у Београду, Приштини и Титограду. Излагао је укупно 60 радоза. Од тога су 30 слика, а остало гравуре и акрилици.

— ЂЕЉОШ ЂОКАЈ је сликар технолошке садашњости, коју већ осјенимо као дио прошлости, по којој се робот и друга машинска бића крећу, сјетно, попут дјечака у опанцима из чијих удова клија коријење, а из артерија капље крв.

Пишући о умјетности Ђељошевој, овако је размишљао италијански ликовни критичар Дарио Микаки.

Да подсјетимо наше читаоце, Ђељош Ђокај је у Модерној галерији 1977. године имао запажену изложбу слика, када је добио и Трине стјулске награде. Од тада непрестално живи преко љећа у нашој спуштини — у Бечићима где се насељио.

Рођен је 1933. године у Мишеву у близини Тузла. Студије је завршио 1965. године у Београду у класи Стојана Ђелића, а постдипломске на графици код Влашића Караванчића. Потом је седам година био професор у Приштини на Вишој школи за ликовну умјетност, а од 1969. до 1983. године живио је и

Графика је мој извор задара. Штампао сам у мјој радионици дјела мајстора Гутзу, Ђентилија и других великих сликара Италије. Када сам живио у Риму, познавао сам многе угледне личности који нешто значе за културу Италије. Услови су једно, а обећања друго. Покушао сам у више наврата да сву моју идеју остварим преко цетињских музеја, али сваки покушај је пропао. Можда би добро било да се не гдје у Старој Будви нађе

простор и да се оснује гравичка радионица са најмодернијим техником, коју свијет познаје. Само треба мало труда других, а ја бих са своје стране све учлио. Још ћу речи, да сам за овогодишњија сајама књига у Франкфурту штампју у тиражу од 200 примјерака, мапу гравику која ће се поклањати са мојим гостима. То су илустрации пјесама добитника Нобелове награде: Унгареџија, Квазимода и Монталеа. Од тога холара могу са породицом да живим у Аугзбургу дуže године. Гравику би добрја дошла Будви.

Питали смо Ђокаја, какав је његов однос као умјетника према „политичком сликарству“.

— Оно мора бити политичко, али онда мора да има и мане. Мање је вриједно него сликарство ослобођено свих боја. Због тога, докле год но симо своје боје у својој умјетности, увијек ћemo бити локалисти, без ширих, универзалнијих гледања на ситуацију око нас. Данас је прешко одговарјено шта се до гађаја са културом. Постоје преломи који желе да негирају претходне „догађаје“ у умјетности. Међутим, умјетност надграђује себе. Поборник сам разбијања традиције која у неком тренутку може да штети.

— Како као Албанац гледате на ситуацију на Косову?

— Одмах да кажем, да је то нешто што не могу да птихвам. Ја сам Албанац, али увијек гдје излажем пре

дстављам се као југословенски умјетник. Косовска ситуација није имала једноставна. То одавно траје и вријеме је контрапролуцију са сјећи. Опасни су притисци били које врсте и било од кога да долазе. Шта би било да једни друге прогађамо и стварамо чисте националне средине. То би било безумље најгоре врсте.

— Четрнаест година сте живјели у Риму, а три године проводите у стварању у Аугзбургу и Бечићима. Шта за Вас значе ова два мјesta?

— Појимом од величана средњовјековне умјетности. Леонерда да Винчија, Микеланђела, Дирија, Рембрантса и сличних. Нијесу никада ми ровали. Увијек су трагали за новим формама. Друга средина их је освјежавала. Добијали су надахнућа за нова велика дјела. Тако је прошла моја прва фаза стварања у Риму. У том граду сам имао велијаког успјеха. Остварио сам оно за чим сачијају многи умјетници. Сада сам у Аугзбургу. Ту имам, такође одличне услове за рад. Средина ме дивно прихватила. Одатле одлазим до великих свјетских центара умјетности. У Њујорку сам, мислим за кратко вријеме видио читаву модерну умјетност. То што има Гугенхайм, немацији остали свијет. О Бечићима, односно Будви могу све најљепше да говорим. Када сам прије десет година излагао у Модерној галерији, стигла ми је увијек из Титограда да сам до-

био Тримастојулску награду. Добио сам још многа значајна признања, али ова ме је посебно обрадovala. Од тада, сам се настанио у овом мјесту, које са својом географском особеношћу припада мјестима прве категорије, када се то вреднује кроз туризам. Међутим, још увијек нема дефинисан културни живот. А, Будва би то морала имати. Похвално је то, да у овој општини егзистирају три галерије, које током сезоне добро раде. Остали културни живот, као да не постоји. Будва је имала Итрејута, Дане музике, југословенске манифестије које су плијениле истинске љубитеље и знаљце културе. Вјероватно, да ће се такви фестивали морати покренuti. Не само да буду југословенског карактера, него међународног, јер Будва је туристичко мјесто, у које радо долазе страни гости из цијelog свијета.

— Предложите неку манифестију.

— Можда би за почетак био интересантан неки филмски фестивал око кога се увијек највише свијета тијеска. То би било добро за Будву, јер једно овакво мјесто потребно је стално држати у маси медијума. Тако се ствара онај имац, који увијек доноси само профит. Јуди се увијек питају, како то може да малта Будва, а ми не можемо...

Станко ПАПОВИЋ

ПИШЕ: ВАСО ИВОШЕВИЋ

ПЛЕСНИК И РОДОЉУБ ДИОНИСИЈЕ МИКОВИЋ (1)

ПОЛОВИНОМ ОКТОБРА ове године павршило се стогодишње јубилеје родољуба и пјесника, научног и културног радника, фолклористе и историчара, уредника и издавача првог бокељског алманаха и књижевног часописа, архимандрита Дионисија Миковића, настојатеља манастира Бање код Рисна. А почетком јуна напунило се скоро тридесет и по деценије од његове смрти.

Дионисије Миковић био је изразити и борбени родољуб који је сав свој доста дуги живот посветио ослободилачким тешњама свога народа животом и писањем ријечју, гоњењем и затварањем од аустро-угарске полиције. Рођен је у селу Челобрdo у Паштровићима, близу манастира Прасквице, 12. октобра 1861. г. Свјетовно име било му је Димитрије. Од оца је још у дјетињству научио епске пјесме и гуслање, а од мајке, познате тужбалице, лирску народну поезију и то особито нарицаљку. Ову лубав према народном стварањаштву, коју је од родитеља прихвatio, користио је доцније, опјављуји у својим епским пјесмама ослободилачке ратове и појединачне јунаке. Још од ране младости је побољшао. Основну школу учио је у паштровским манастирима. Код свога учитеља калуђера Михаила Ранковића из Срема приватно је учио богословске науке и стране језике. Показивао је велику љубав за књигом, а уз то интелигенцију и марљиност.

Како млад калуђер у вријеме Бокељског устанка 1882. год. дошао је у сукоб са пољацијом. Да би избегао пољације, узгрadio је сопственим сведицама да је избегао у Цетињу. Ту је имао прилике да упозна књаза Николу, двор и владу, као и свога прослављеног земљака митropolita Митрофана Бања, поznатог јунака из бојева са Турцима у Морачи и приликом ослобођења Колашине. Те своје доживљаје и познанства доцније описује у новосадском „Јавору“ у више бројева за 1890. г. под насловом „Цетињски утицци“. Са њим су се тада као емигранти из Котора нашли поznati politički i kulturni

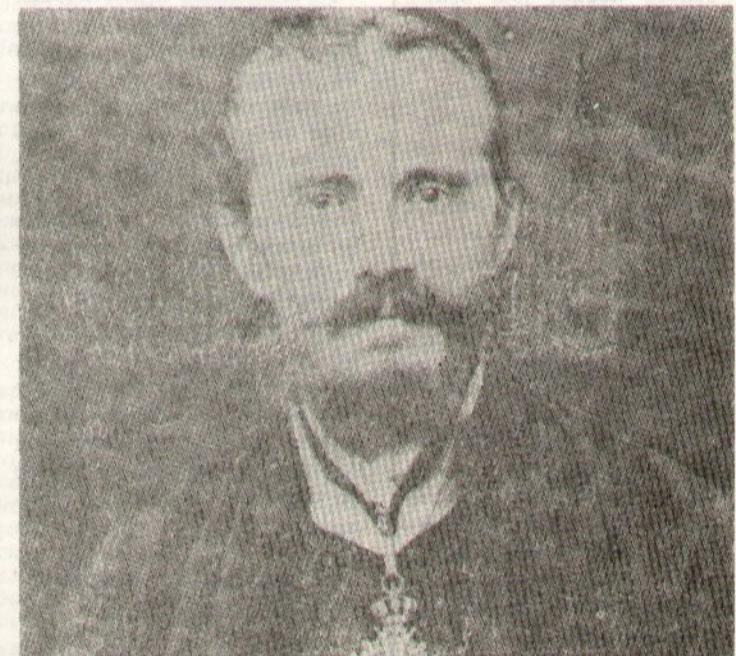
кељима него и у предјелу који су били под тубињском влашћу широм југословенских покрајина.

Његови дуги и врло плодни књижевни рад почине у дубровачком „Словинцу“, на предном часопису, још 1883. г. објављивањем првих пјесама. У току од скоро шест деценија сарађује у преко тридесет часописа и листова који излазе тада у Србији, Војводини, Босни, Херцеговини, Далматији и Црној Гори. Његова сарађња у црногорским часописима и листовима је веома богата. И док је пјесме објављивала у „Гласу Црногорца“, „Лучи“ и „Дану“ низ својих проповиједи шта млађа је у четињској „Проповети“. У овом реномираном часопису објавио је неколико дотле непознатих историјских докумената. То су, углавном, писма из доба црногорских владика, у првом реду писма митropolita Петра I Петровића — Његоша. Врло је плодна и његова сарађња у војвођанским и босанским гласилима за белетристику и науку. Познате су Дионисијеве пјесме „Црној Гори“ у „Јавору“ 1886. г. и кнегињици Милици у „Гласу Црногорца“ 1889. приликом њене удаје за великим руским кнезом Петром Николајевичем. Једну пјесму посветио је књазу — наследнику Данилу Петровићу 1889. г.

Велико патриотско и књижевно дјело Дионисија Миковића је покретање првог књижевног часописа међу Бокељима. По угледу на вртнички магазин" браће Петровића, назвао га је „Срп-

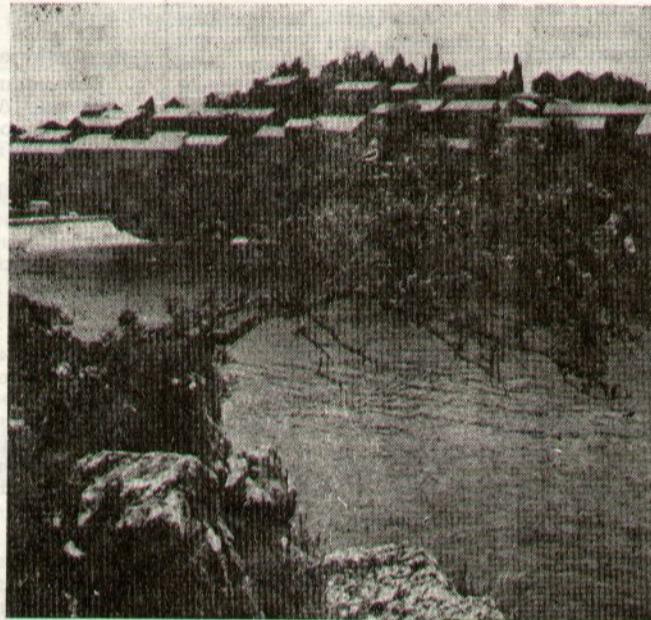
ски магазин“ у жељи да настави његову мисију, угледајући се на рубрике што их је овај имао. Нажалост, Дионисије није успио да се приближи ни физиономији, а као ли садржају и дјеловању, овог магазина. И док је Пе троговићева ревија дugo живјела и надживјела своје издаваче и уреднике, Дионисије Магазин се једва одржавао у године. Разлог је што није имао тако широк спјетар сарадника нити материјалне средства за штампање. И поред великог ентузијазма којим је почeo на прикупљању сарадње, Дионисије упада у дубоке склоне код дубровачких и новосадских штампара, наших родољуба који су га годинама чекали да подмири потражњу. Прву свеску свога Магазина објавио је

у Новом Саду у штампарији Ђорђа Ивковића под насловом „Српски магазин“, гоđињи часопис за појку, за књижевност, издавајући и уређујући Дионисије Миковић. Прва свеска овог књижевног часописа штампана је у Новом Саду 1896. г. Дионисијев пријатељ, новосадски књижевник проф. Александар Сандић је цијено његово преглаштво, па је вршио коректуре у штампарији бесплатно. Тираж ове прве свеске изашао је у хиљаду и петстотину. Један дио тиража Дионисије је слao на адол значајни „Српско-далматинске своје пријатеље у тадашњу Стару Србију бесплат

УЗ 50-ГОДИШЊИЦУ КЊИЖЕВНОГ
РАДА ЧЕДА ВУКОВИЋА

ЧЕДО ВУКОВИЋ је рођен 28. октобра 1920. године у Булићима недалеко од Андријевице, селу које је добило име по то месеци што су њему одржаване најбоље њиве — „лијепе као баште са цвијећем-бујом”, односно по премену ранијих ста новника — у Дечанској повељи помиње се Дебра тке Булић. Маријан Белица је 1614. године забиљежио да је ово село имало „33 куће и 67 војничка”. Према предању, оно је око 1690. године опусло тјело - његов ста новници су се са Арсенијем III Чарнојевићем одселили преко Саве и Дунава — „у Сријем”. На њих или на неки други старијачки род подсећају топоними: Латинско гробље, Буклин бријег, Бенча, Малеш и Талиновци. Прије десетак „пасова” — 300 до 350 година — Булић су почела да насељавају братства племена Васојевића, између осталих, Бабовићи, Драговићи, Лековићи, Букићи, Фатићи, Бекићи и Вучељићи.

Вуковић, огранак братства Бабовића, дали су више угледних људи и првака у племену. Као јунаци, паметари и главари, помињу се Мијета Вуков, перјаник Шћепан, барјактар Милан и Вацо, учесници битке на Вучјем долу, затим просветни радник и председник суда Зарија — Зако Вуковић. Чедов блиски рођак Радован Вуковић, прије рата секретар Покрајинског комитета КПЈ за Србију — робијаш у Сремској Митровици, погинуо 1941. године — бавио се и књижевношћу (автор је више приказа, есеја, пјесама и изгубљеног романа „Обећана земља”), а, такође, блиска рођака Милева Вуковић — Баковић, чије име носи једна школа у Пећи непосредно пред други светски рат, била је члан Покрајинског комитета КПЈ за Црну Гору, Боку, Санџак, Косово и Метохију — једина жена у најшој земљи која је до тада била члан тако високог партијског форума. Под утицајем ово двоје револуционара, затим Видака Марковића, Радована Зоговића, Петра Радовића, Миладина Поповића, Бора Вукмировића, Рамиза Садика, Милутине Павличића, Душана Мутоне и Павла Јовићевића, формирао се и развијао народни покрет у пећкој Гимназији — „Београдском универзитету у малом”, како ју је називао Иво — Лола Рибар. Бак те гимназије првог разреда до матуре био је Чедо Вуковић.

Као петогодишњак, заједно са породицом одселио се у Метохију (село Раушиће), завичај свога Рустема и Зоговићевог Али-Бинака, али дубоко у подсвиести остао му је крај — Равно Булиће, Закршиница, Крњеч, Кошутње и ријеке Злоречица, Перућица и Кушка — да четврт вијека касније „изрони” у његовим притовијеткама и романима.

Вуковић је почeo да пише веома рано. Професори српског језика и књижевности, као и његови школски другови, памте га по вансерийским писменим задацима и како је, не само да би пркосио професору реакционару, већ, и јер га је, као петнаестогодишњака, интересовао, прије свега, човјек и његов унутрашњи живот у задатку, рађеном на часу, као о книзи која се не заборавља, писао о „Уводу у психоанализу” Сигмунда Фордара. Будући академик и лауреат многоbroјних књижевних и друштвених признања, већ тада је схватио да човјек није „отворена књига”, него да „кључеве” за разумијевања многих његових поступака треба тражити и налазити у често апсурдним и изопаченим сновима и страховима, омашкама и неурозама.

ДВАДЕСЕТ ГОДИНА УРЕДНИК „СТВАРАЊА”

ПРВУ ПРИПОВИЈЕТКУ „Биједници”, чија се радња одиграва у метохијском селу, штампао је прије педесет година, 10. маја 1936. у подгоричкој „Зети” (бр. 19. на шестој страни), која ће 1938. и 1940. године објавити још неколико његових прича, међу којима „За хљебом”, „На рубу живота” и „Растанак на перону”, а у годишњим издаваштвима пећке Гимназије шта мпана су два његова прозна рада — репортажа с једне бачке екскурзије и чланак о трезвености.

Користимо прилику да саопштимо још један податак не без интереса за цјеловитије саглдавање живота и дјела овог књижевника: као један од организатора протестног штрајка против професора латинског језика, Чедо Вуковић је први потписао тужбу против тјега Министарству просвете, које ће, захваљујући подршци гравана Пећи и околине, прво сuspendовати, а затим премјестити овог некадашњег католичког свештеника. Ту епизоду налазимо у причи „Нијеми штрајк”, штампеној 1949. године чији су „акте ри”, поред латинца, професори вјеронауке, њемачког језика, замјеник дијектора Гимназије, а од ученика Верника Радовић и Милоша Џрнића.

Студије књижевности и српског језика на славистичкој групи Београдског универзитета прекинуо је рат у коме је Вуковић био организатор културно-забавног живота на фронту и у позадини, а по његовом завршетку радио је у редакцијама омладинских листова и часописа — „Омладински покрет” у Колапшину, Никишићу и Цетињу (с Милорадом Пешићем, Миладином Перовићем и Леком Обрадовићем), „Омладине” и „Младости”. Упоредо пише приповијетке (збирку 1949. издаје „Ново поколење” у 7000 пријерака — уредници су били Оскар Давичо и Душан Костић), затим неколико књига за најмлађе читаоце и романе „Рустем” („Рилиндија”) и „Висине” („Просвета”, 1952). По повратку из Београда у Црну Гору (1953.) пуних двадесет година зналачки води и уређује часопис „Стварање” у којем се тада јавља и стваралачка сазијева више генерација прногорских књижевника, међу којима: Мило Краљ, Марко Боновић, Божо Булатовић, Радослав Ротковић, Петар Ђурковић, Иван В. Лалић, Милорад Стојовић, Јеврем Брковић, Дарinka Јеврић, Блажо Шћепановић, Сретен Асановић, Гојко Дапчевић, Сретен Перовић, Бранко Бањевић и Ратко Вујошевић.

ЖИВОТ И ДЈЕЛО

БИОГРАФСКИ И БИБЛИОГРАФСКИ ПОДАЦИ —

(Подсећамо да су „Стварање” покренули и краће вријеме уређивали Михаило Лалић, Јанко Боновић и Мирко Бањевић, који су затим пошли у Београд, као и да су се, поред њих тројице, књижевношћу бавили Михаило Ракнатовић, Мирко Вујачић, Радоња Вешовић, Јунус Међедовић (који су такође, наставили рад у Београду) и Лесо Ивановић, који је једини до краја живота остао на Цетињу. Издавачка дјелатност „Обода” и „Народне књиге” била је више него сиромашна: поред првијенца, Бањевићеве „Сутјеске”, штампана је Лалићева збирка пјесама „Стазе слободе” и још неко лико књига).

ШТА ЈЕ СВЕ ИЗАШЛО ИЗ ВУКОВИЋЕВЕ
„КЊИЖЕВНЕ РАДИОНИЦЕ”

БЕЗ ПРЕТЕНЗИЈА ДА НАБРОЛИМО СВЕ што је изашло из „књижевне радионице” Чеда Вуковића — ујверени смо да би њему самом то тешко пошло за руком — послужијемо се непotpуном библиографијом Добрила Арапитовића, штампаном у октобарском броју „Стварања” 1981. године, која обухвата називе око 550 јединица засебно штампаних приповиједака, романа за дјецу и одрасле, путописа, есеја, предговора, приказа, интервјуа, и приодних и приређених чланака, затим преко 170 краћих и дужих осврта и студија о овом плодном ствараоцу.

Поред збирке приповиједака (1949.), романа „Рустем” (1953.), дјела на мијењена дјеци-поеме „Виторог”, романа за дјецу: „Свемоћно око”, „Тим Лавље срце”, „Хало небо” и „Летилица професора Бистроума”, Чедо Вуковић је написао романе: „Висине”, „Без реденика”, „Развоје”, „Мртво Дубоко”, дјеци романисане биографије — „Поруке” и „Судилиште”, пето томни роман „Синови синова”, неколико драмских дјела („Живо је Мртво Дубоко”, „Истраживачи”, „Пут у Сјетљово”, комедију у три чина „Ратни гости”, психолошку драму „Три сореле”, одломак из комедије „Бијеле вране”), два путописа — „Острвски акварели” и „Са Влтаве и Хроном”, око стотину приповиједака, десетак приређених издања („Фреске на камену”, „Предњегашевско доба”, са др Ником Мартиновићем, Ристом Ковијанићем и др Славком Мијушковићем, „Надврменски гласови”, „Извиријеч”, „Посланице Петра I”, „С прага у сијет”, „Свједочења” — избор из мемоара са Сретеном Асановићем, три књиге приповиједака Стефана Митрова Јубишића — са Неколом Дамјановићем и др Мирољавом Лукетићем, преко 110 различних чланака, између осталих о Његошу, Титу, Вуку Карадићу, Марку Мильанову, дјечјој литератури, Иву Андрићу, Мирољаву Крлеку, Михаилу Лалићу, Вукајлу Кукљу, Ивану Цанкару, Мату Ловраку, Радовану Зоговићу, Прежихову Воранцу, Стефану Митровићу Стефану Митрову Јубишићу, Стевану Булајићу, Стеријиним „Родољупцима”, роману „Дервиш и смрт” Меше Селимовића, о сликарима и вајарима Петру Лубарди, Ристу Стијовићу, Милу Милуновићу, Вуку Радовићу, Луки Томановићу, Александру Пријићу, Милану Конјевићу, затим о Лесу Ивановићу Тонету Шелеш кару, М. С. Лалевићу, Миладину Перовићу, о традицији и култури као има нентом дијелу националног развоја, 40-годишњици КПЈ, 50-годишњици Октобра, Уставу СФРЈ, положају и дјеловању културних радника и Црној Гори, прногорским исправама, прногорско-француским односима, прошlostи, наслијеђу и традицији, Савезу комуниста и стваралаштву, прногорским путописцима, утисцима из Париза, часопису „Стварање”, катастрофалном земљотресу у Црној Гори, затим о револуционарима и борцима Лоли Рибару, Вукићи Мићуновић, Пауну Биронићу, Милинку Никитовићу...

Чедо Вуковић је сарадио у преко осамдесет листова, часовиса и пејриодичних публикација. Побројајемо неке од њих: „Омладински покрет”, „Дуга”, „Зера”, „Младост”, „Пионери”, „Омладина”, „Борба”, „Сусрети”, „Партијски радник”, „Стварање”, „Једиство”, „Црвена звезда”, „Рилиндија”, „Бирлик”, „Јета е ре”, „Коха”, „Ла воце дел пополо”, „Либертате”, „Гардист”, „Просветни рад”, „Приморске новине”, „Политика”, „Вечеरњи вјесник”, „Савременик”, „Овјде”, „Спомен”, „Фронт”, „Књижевне новине”, „Данс”, „Нин”, „Ветрењача”, „Завичај”, „Руске слове”, „Мостови”, „Труд беник”, „Побједа”, „Кораци”, „Тан”, „Гезими”, „Титов пионир”, „Мале новине”, „Наша дјела”, „Дјетињство”, „Задруга”, „Народна омладина”, „На родна армија”, „Комунист”, „Пракса”, „Стремљења”, „Око”, „Задругарска ревија”, „Народни лист”, „Наши којук”, „Нови лист”, „Република”, „Наши разгледи”, „Одјек”, „Одзиви”, „Токови”, „Југославија”...

ПРЕКО ДВИЈЕ СТОТИНЕ ОСВРТА О ПРИКАЗА

ПРЕКО СТОТИНЕ КЊИЖЕВНИХ КРИТИЧАРА Објавило је у листо вима и часописима близу двије стотине осврта и приказа на Вуковићеву дјела. Побројајемо само неке. О првој збирци прозе Библиотеке „Младост” „Приповијетке” писали су, између осталих, Милош Бандић, Драгослав — Зира Адамовић, и Борђе Раденковић; о роману „Висине”: Ђојко Бановић, Мирко Вујачић, Чедо Кисић, Јанко Боновић, Бранко Букић, Божко Новаковић, Милош Бандић, Сретен Перовић, Радослав Ротковић, Свето Лукић и Борђе Раденковић; роман „Рустем”, штампан само на албанском језику (преводилац Вехап Шита) приказали су и Имер Битићи и Бранко Букић; о дјечјим романима писали су: Веселка Бањац, Драган Лукић и Миодраг Максимовић („Летилица професора Бистроума”), Радоња Вешовић, Ристо Рамић, Радослав Ротковић, Сима Џуцић („Свемоћно око”), Милосав Мирковић („Виторог”), Ново Вуковић, Сима Џуцић, Драгутин Огњановић, Божко Булатовић, Милорад Стојовић, Драгољуб Јекић („Тим Лавље срце”).

Роман „Без реденика” поздравили су: Зоран Гавриловић, Милош Бандић, Радоња Вешовић, Божко Булатовић, Јован Вулевић, Павле Зорић, Божко Миличић, Драгомир Кастратовић; „Развоје”: Вељко Радовић, Ристо Трифковић, Миха Данајлић, Милош Бандић, Војислав Минић, „Мртво Дубоко” Мак Диздар, Владета Вуковић, Раде Војводић, Владимира Јовићић, Бранко Китановић, Мирко Ковач, Мило Краљ, Миодраг Максимовић, Сретен Перовић, Светозар Пилетић, Радоје Радојевић, Часлав Раичевић, Иванка Рацков, Драшко Ребељ, Радослав Ротковић, Слободан Селинић, Александар Спасић, Милорад Стојовић, Радојица Таутовић, Ристо Трифуновић, Јован Чаћеновић; „Поруке”: Мило Краљ, Милорад Божковић, Радомир Барјактаревић; „Судилиште”: Радомир Ивановић, Радомир Барјактаревић, Драгољуб Јекић, Радослав Ротковић, Золтан Чука, Велимир Милошевић, Радојица Таутовић; „Синови синова”: Слободан Божковић, Радован Вучковић, Радомир Ивановић, Радослав Ротковић...

Опширније осврте на стваралаштву Чеда Вуковића писали су поред осталих: Сретен Перовић, Миодраг Друговац, Љубислав Милићевић, Раде Николић, Радомир Ивановић, Василије Калезић, Милорад Стојовић, Драшко Ребељ, Мило Краљ, Радојица Божковић, Сима Џуцић...

Милисав ЛАЛИЋ

ВАТЕРПОЛО

КОТОР У ПОЛУФИНАЛУ

И НАШ КЛУПСКИ ватерполо, баш као и репрезентантица, биљеки нове успјехе. Шампион Југославије Котор, изборио је пласман у полуфинале Купа европских шампиона.

На четвртфиналном турниру који је недавно одржан у Котору, наш првак је надмашио остале: убедљиво је освојио прво место савладавши све своје противнике. Учествовали су Ујешт дожа, првак Маварске, Церве из хвијезда најбољи тим Чехословачке и румунски шампиона Крисул Орадеа. Поред Котора у полуфиналу ће наступити и првак Маварске који је на овом турниру заузeo друго место изгубивши једино од Котрана.

Веселин Марковић је био најбољи играч турнира у Котору. Он каже:

— Било је јако тешко, на порно, али смо успјели. Били смо боли од осталих. Сматрам да ћемо пребродити Западни Берлин и препреку која се зове Пандау 04. Ћије ним тај тим, али вјерјем да ћемо финалну утакмицу играти пред својом публиком.

Имали смо хендикеп да играмо са недовољно опорављеним играчима који су били повријеђени, каже Павле Вечевић, тренер екипе Котора. — Но сви су стисли зубе и играли како најбоље умјију. Имали смо, иначе, веома тешке противнике — то се нарочито односи на Маварску и Чехословакију, али смо уз максимално залагanje успјели. Освојили смо свих шест бодова и постигли доста добру гол-разлику од 26:17.

У Котору је након турнира извршено жриjebanje за полуфинале. Наш шампион

игра прву утакмицу са екипом Шпаңдау 04 и то данас, а реванши је седам дана касније у Котору. У другом по полуфиналном мечу састају се Ујешт дожа и Динамо из Москве.

Укупу побједника купова наш представник Морнар из сплита у полуфиналу је гост букурештанској Динамо. Други пар у полуфиналу је Каталуница — Пескара.

С. Г.

КАРАТЕ

УСПЈЕХ НАШИХ ЈУНИОРА

ПРЕД око 300 гледалаца у титоградској дворани спорта „Морача“, 12. октобра одржано је јуниорско првенство Црне Горе (по тежинским категоријама) у каратеу. Учествовало је око 60 такмичара из девет клубова: Будућност, Никшић, Иванград, Даниловград, Пљевља, Котор, Бар, Улцињ и Будва.

Најпријатније изненадење направили су наши млади, веома перспективни такмичари: Горан Лабовић, који је освојио у полуфиналу категорије наслов првака Црне Горе, у супер лакој Дејан Медешића освојио је друго место, Сеад Чирчић био је трећи у полуфиналу, а Дејан Бешићић у средњој категорији освојио је треће место.

Тако је још један борилац који спорту у нашем граду, по чео да ниже успјехе.

С. П.

ПАШТРОВСКИ МАНАСТИРИ

У ПАШТРОВИЋИМА се налазе четири значајна манастирска комплекса. То су манастири Прасквица, Режевићи, Граđиште и Дуљево. Ови манастири су били стјециште где се његовала писана ријеч и умјетност. У њима су радиле школе, одржавани народни зборови, што је све утицало на очување националног интегритета кроз бурну историјску прошlost овога краја.

ДУХОВНИ И ПОЛИТИЧКИ ЦЕНТАР

Паштровски манастири су смјештени на скровитим и промишљеним локацијама. У оквиру комплекса налазила се по једна, или више цркава, које су сличног архитектонског облика. Све су једно бродне грађевине са полуокружним апсидом и звоником „на преслицу“. Унутрашњост им је разуђена пиластрима на травеје. Међусобно се разликују у димензијама, начину обраде и унутрашњем декору. Поред цркава манастири посједују зграде конака и школа. Опасани у снажним зидовима са по два улазна капије.

У деветом колу Будва је била гост Морнара у Бару.

С. Гргевић

ФУДБАЛ

И ДРУГА ПОБЈЕДА

ФУДБАЛЕРИ Будве су у седом колу били гости Даниловграда. Изгубили су са 1:0, али како је ис такао извјештач „Побједе“ са те утакмице „Будва се представила као чврст партнер који ни јед ног тренутка није имао подређену улогу“. И сам податак да су утакмицу изгубили голом из једанаестераца (којег замало Ерковић није одбранio) го гори да су пружили веома добар отпор фудбалерима Искре.

У осmom колу Будва је била домаћин екипи Горишка из Колашина. У веома доброј игри, домаћи фудбалери су још једном разглели срца својих навијача — побједили су убедљиво са 3:1. Већ у 10. минути изванредни Станко Думнић је до вео Будване у вођство, гдје из једанаестераца, Павловић је у 30. минуту по висио на 2:0; да би Недовић пет минута касније смањио резултат на 2:1. Свој други, а трећи гол за Будване постигао је вео ма добри Поповић већ на почетку другог дијела утакмице — у 49. минуту.

Уз стријеле на овој утакмици су се истакли играчи одбране домаћег тима. Изванредно су играли млади Радуловић, који је на утакмици носио дрес са бројем 4 и Маловразић центархалф који је од стручне извјештаче „Побједе“ проглашен за играча утакмице. И то довољно гојори да су гости играли отворено, да су били често пред голом Будвана, што је представљало за довољство за посматраче који воде када обје екипе не активно играју, када се надмећу, стварају шансе и постижу голове. А све га тога је било на овој лијепој утакмици.

Будвани су играли без Цвијовића и Чучке.

Послије осмог кола Будва је заузимала девето место на првенstvenoј табели а са б освојених бодова и позитивном голом разликом од 8:7.

У деветом колу Будва је била гост Морнара у Бару.

С. Гргевић

ДОБРО ЈЕ ДА ЗНАТЕ

* Ако потамне сребрне стварице или украси, ставите их на неколико сати у воду, којој сте додали кашику соде бикарбоне. Није то довољно, истрљајте их меканом четкицом, добро исперите и ослушите.

* Да бисте што дуже задржали свежину лимуна, држите их у фрижидеру у пластичној кутији, и то тако да сваки појединачни ставите у пластичну врећицу да се не додирују. Кутију добро затворите.

* И чај има особине де зодоранса: пуха шака властичних листића (још боље да их попрскате соком од пола лимуна) изврсно је средство којим се одстрањује мирис рибе из здјела, танчира и тава.

* Бијели лук олакшава варење. Не подносите лијак мирис лука испиједите сок од лимуна на кашичицу и прогутајте га!

* Брзо припремљен сок против прехладе: мијешајте у још једну бијели лук, свежа јаја, кашичицу мела и сок од једног лимуна. Добро измијешајте и узмите по кашичицу сваких пола сата. Брзо ћете се ријешити прехладе.

* Кад припремите пудинг или желatin, облик намажите с мало бадемова уља. Слаткиш ће се одлијепити без проблема кад га окренете на танчира.

* Топло млијеко и сок од лимуна изврсно су средство за чишћење предмета од слонове кости.

МЕДИЦИНА

ВИТАМИН „А“ СКИДА БОРЕ

На који начин витамин А подилатају епидемије?

Елиминацијом кератина, витамина А првенствено дјелује на кожу лица чије поје се стежу а тен постаје свијетлији. С друге стране, он веома убрзава обнављање ћелија епидерма. На тај начин старење коже је успорено. Након редовне употребе крема на бази витамина А дошло је до правог преображаја коже. Тен је постао чистији и свијетлији, а боре су се „ловукале“, изгладијале и нестале скора потпуно. Амерички стручњаци мисле да витамин А повољно дјелује и на тонус и чврстину коже. Неопходно је примјењивати ове препарете свакодневно.

У зависности од тога у каквом се стању налази кожа, требало би почети с примјеном препарата на бази витамина А од 25-те године, уколико је кожа већ избрана или уморна. Иначе пре поручује се употреба ових производа након 40-те или понекад и након 50-те године. Жене које су правилно његовале кожу могу да је одрже свежом и младачком и након 45-те године. У сваком случају, потребно је пратити како кожа реагује на ове препарете и постепено их примјењивати сваког дана. Треба почети с малим дозама па их касније и повећавати — већ према потреби. Најбоље је посаветовати са дерматологом, јер ови производи могу да дјелују иритирајуће на кожу неких особа.

Када су боре заиста дубоке и има их много, најбоље је убрзати инјекције која лагена.

ље. И њу је фрескама украсио поп Страхиња из Будимља.

НОВА САЗНАЊА

За разлику од других паштровских манастира, који се налазе у близини мора, Дуљево је лоцирано на једној висоравни у залеђу, код села Кульача. Манастирска црква је посвећена св. Стефану и првобитно је била малих димензија са карактеристичним готичким преломљеним сводом. Касније је дозидано изразито дуга припрате која је доприњела не пропорционалном изгледу грађевине.

Сви паштровски манастири су веома страдали у земљотресу из 1979. године, посебно цркве са живописом, јер је дошло до обрушавања и пучања сводова. Управо је у току њихова санација и ре конструкција. Чинjenica је да је земљотрес, поред своје рушилачке моћи, допринио и новим сазнањима о појединачним споменицима. Тако напримjer, истраживачки радови су открили потпуно непознат живопис испод малтера у Дуљеву, где се јасно виде ликови ктитора Немањића. Ова открића потврђују да су често народна предања вјерodостојна и најкајаст, некад једини путокази у заборављени живот споменика.

Татјана Пејовић